

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Apostolica contra nostri temporis hæreses

In quibus Loca illa explicantur, quæ Hæreticj hodie (maximè Calvinus & Beza) vel ad sua placita stabilienda, vel ad Catholicæ Ecclesiæ dogmata infirmanda ...

In Acta Apostolorum to. primus

Stapleton, Thomas

Antverpiæ, 1595

Cap. 3.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39424

baptismo, promittitur illis remissio peccatorum. Hunc ordinem, hanc viam, hanc rationem iustificationis impij, hic præsens locus docuit, quem varijs modis impiè depravare horum temporum hæretici conati sunt.

CAP. III.

1. Petrus autem & Ioannes ascendebant in templum ad horam orationis nonam.

CALVINVS hoc loco ita scribit: *Quod statas horas veteri populo Deus esse voluit, hinc colligimus non posse carere Ecclesiam certa disciplina: ac hodie, nisi ob-
staret nimis torpor, utile esset quotidie habere tales conuentus.* Quæ eius verba tum hæreticorum hodie torporem manifestè cõdemnât, qui horas publicarum precum distinctas 1. 3. 6. & 9. non seruant, tum obseruationem in hac parte Catholicam à reprehensione liberant: simulque probant non esse Iudaicam κακοζήλιαν, sed Christianam pietatē, veteris populi ceremonias ad Ecclesiasticæ religionis vsus transferre, quod tamē alibi ipse maximè Calvinus obijcere solet. Ita hoc loco seipsum ac suos appositè refutauit. Sic infra, vbi de Anania dicitur (cap. 9.) *Et imponens ei manus, dixit, &c.* scribit Calvinus: *Morem imponendi manus, à sacrificijs ve-*

Ceremoniæ legales in Christianam religionem transferri possunt.

Marlor.
in catena.

Oratio ad
alia utilis
quàm ad
fouendū
fidem.

Marth. 21.
22.
Marth. 7.
8.
Ioan. 16.
23.

ficijs veteribus sumptum, Apostoli in suum usum transtulerunt. Fingunt autem hîc hæretici Apostolos testandæ pietatis causa Deum Israel innocasse, & fidem suam precationibus quasi fomentis magis accendisse. Ita omnē orationis usum ad fidei testimoniū, vel ad fidem fouendam transferunt: quorum neutrum Scriptura docet. Alios orationis usus Scriptura tradit: nempe ut aliquid à Deo noui beneficij, aliquam nouam gratiam, (nam & ipsa perseuerantiæ gratia nouum beneficium est) accipiamus. *Quicumque petieritis in oratione credentes accipietis. Omnis qui petit, accipit. Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.* Hîc dare ex parte Dei, & accipere ex parte nostra, manifestè docent alicuius gratiæ aut beneficij collationem, non acceptæ fidei testimonium aut fomentum. Vide Promptuarium nostrum Morale, Domin. 5. post Pascha text. 1.

12. *Quid miramini in hoc, aut nos quid intuemini, quasi nostra virtute aut pietate fecerimus hunc ambulare?*

Negat B. Petrus miraculū sanati claudi aut vlli virtuti suæ potentia, ac facultati suæ, τῇ δυνάμει, aut etiam pietati, τῇ εὐσεβείᾳ, tribuendum esse: tum quia virtus ac potentia huius miraculi soli Deo erat propria, & vires humanas superabat: tum quia pietas aut deuotio Petri non erat tunc Iu-
dæis.

da is prædicanda, sed fides Christi, & potentia nominis eius; propter cuius commendationem & prædicationem fiebat miraculum. Alioquin quum in sequentibus dicat Petrus, *In fide nominis eius*, id est, per fidem siue mediante fide nostra in nomen Christi, *hunc, quem vos videtis, confirmavit nomen eius*, id est, ipsa potentia Christi roboravit & sanavit eum: & quum iterum addit, *et fides quæ per eum est*, id est, nostra in Christum fides quam per eum eiusque gratiam tenemus, (neque enim ipsius claudi vlla hæc fides erat, qui respexit in Petrum & Ioannem, *sperans se aliquid elemosynæ ab illis accepturum*) dedit in egram sanitatem istam, manifestè docet Petrus vnam medianem & instrumentalem causam sanationis huius fuisse fidem ipsam, quæ opus pietatis est. Illud, *in fide*, exponit Beza instrumentalem causam notare, & exi pro dia. accipi: fidem quoque exponit passivè dici, quæ habetur nomini Christi. Manifestè igitur Petrus, ut principalem causam huius miraculi Christi virtuti ac potentiæ tribuit, ita mediam & instrumentalem causam in ipsa fide & pietate ponit. Quare quod prius dixit, *quasi nostra pietate fecerimus hunc ambulare*, necessario intelligendum est, aut nostram dicendo, pietatem ex sola legali observatione vel solis naturæ viribus negare voluisse; aut pietatem nominando, ipsum Dei cultum & opera religionis

Fides ac pietas Petri miraculi causa media.

Virtutem ac pietatem suam quomodo Petrus negavit.

Fides no-
mius
Christi
cur sola à
Petro præ-
dicata.

religionis (hæc enim εὐσεβεία significat), non ideo excludere voluisse, quia illa apud Deū nihil valeant, sed quia fides in Christū commendanda nunc erat, non opera pietatis & cultus diuini, quibus ipsi Iudæi per obseruationes suas legales sese valere opinabatur, aut denique illis verbis primariā causam excludere voluisse. Sanè alia Græca exemplaria habuisse pro, εὐσεβεία, εὐσβεβεία, robore ac potestate, tum Syrus interpres ostendit, qui ita hunc locum vertit, tum veteris editionis Latinæ codices, qui legunt, *virtute aut potestate*, vt notauit hoc loco Beza. Alioqui si fidei in Christum attributū hoc miraculum omnem aliam pietatem & virtutem Apostolorum excludere debet, pari consequentia quia in eadem sententia dicitur, *Quem Deus suscitauit à mortuis*, Christi semetipsum suscitantis potestas ac virtus negari debet; & falsum erit quod alibi de se ipso Christus dixit, *Potestatem habeo ponendi animam meam, & potestatem habeo iterum sumēdā eam*. Sed sicut Christi adhuc diuinitas aperte asserenda non fuit, ideoque humilius de ea Petrus loquitur, vnde & prius eum vocat, *virum approbatum à Deo*, sed non ideo ab Apostolis ignorata aut negata existimari debet; sic pietas, & alia bona opera, quæ sibi non deesse Iudæi existimabant, & quæ sine fide in Christum sibi venditabant, adhuc prædicanda non erāt, sed *fide, nominis Christi*, ad quam

10an. 10.

adquam ante omnia adducendi erant, in hoc miraculo prædicanda fuit: alioquin quum in ipso verbo pietatis, *tu es euangelizans*, fides comprehenditur, si, quod Petrus negat, sua pietate factum esse ut claudus ambularet, omnimoda est & absoluta negatio, falsum erit quod postea de sua in Christum fide dixit: *Fides quæ per eum est, dedit integram sanitatem istam, &c.* Falsum quoque erit quod dixit claudus: *Quod autem habeo, hoc tibi do*, id est, Potestatem sanandi, quam per fidem in Christum habeo, hanc in te exercebo. Remouet ergo Petrus à causa huius miraculi omnem aliam pietatis aut virtutis humanæ cogitationem; & fidei in Christum totum tribuit; quia fides in Christum maximè tunc commendanda erat; exemplo videlicet Saluatoris usus, qui in Euangelio ad singulas sanitates factas subintulit, *Fides tua te saluum fecit.*

His ita explicatis, Caluini hoc loco corruptelis occurrere & imposturas patefacere promptum erit. Sic in hunc locum garrit. *Notandum, inquit, est quod damnet hominum respectum. Quasi nostra (inquit) virtute aut pietate effecerimus. In eo itaque error ac vitium est, si hominum pietati aut virtuti, quod Dei & Christi proprium est, tribuimus. Ac de virtute quidem concedent omnes non nisi à Deo manare. Sed quum hoc vno verbo confessi sunt, non desinunt tamē ius suum Deo præripere, ut eius spolijs creaturas ornent.*

C Hoc

Caluini
putida
calūnia.

Hoc Caluini præambulum est, vt ad accusationem descendat. Nunc quos & quomodo accusat, videamus. *Quali'er, inquit, videmus Papistas Dei virtutem locare in Sanctis: imò eius numen in lapide vel ligni trunco includere, simulatque statua Barbaræ aut Chrysogono consecrata est.* Est impuri Rabulæ calumnia foeda, vel simplicissima plebis Catholicæ vetula hoc tam patulum impudētissimi hominis mendacium in os eius regereret, & mentiri nebulonem assereret. Dei virtutem saxi aut ligni trunco tribuere crassissima paganorū idololatria fuit, Christianorū opinio nunquam. Imò (vt infra videbitur) nec ipsa paganorū idololatria Doctore Caluino tam crassa fuit. Quare & sui foedissimi mendacij sibi conscius scurra, confestim aliud sermonem cōuertit. Nempe tamen ei diutius inhæreret summa mendacij turpitudine non sinebat, ab eo tamen penitus abstinere maledicentiæ pruritus non patiebatur. Sic igitur prosequitur: *Sed tamē fingamus in illo priore membro non peccare. At stultè se de sanctos erga Deum putant, quum illi relinquunt potentiam, miracula verò pietati Sanctorum assignant.* Cui respondendo: Si opus pietatis fides est, & verum est quod Christus dixit, *Si fidem habueritis sicut granum sinapis, dicetis, huic monti, transi hinc illuc, & transibit* (quod & Gregorius ille Neocæsariensis Episcopus, *Θαυμαλῆς* dictus, præstitisse legitur) vbi verbis fidei tam illustre mi-

Sanctorū
pietati
miracula
tribuuntur.
Matth. 17

stre miraculum Christus tribuit, verè & Scripturis sacris conformiter dicimus, pietati Sàctorum miracula assignari. Sanè non minùs verè ac propriè, quàm ex illis Pauli verbis, *Si confitearis in ore tuo Dominum Iesum, & in corde credideris quòd Deus illum suscitavit à mortuis, saluus eris*, salutem & iustificationem fidei electorum assignant hæretici. Sed pergamus cum Caluino: *Cur enim ad ipsos confugunt, dum volunt vel pluviam imperare, aut serenam, aut liberationem à morbo, nisi quòd sua pietate id promeritos imaginantur, ut hoc à eis ac privilegij illis Deus concederet? Puerile ergo effugium est, quum Deum facientur authorem esse potentæ, beneficia autem quæ illis confert, sanctorum pietati accepta ferunt.* Quoscumque obendant prætextus, hoc semper tenendum est, damnari generaliter à Petro qui in miraculis sic homines intuentur, ut eorum sanctitatem causam esse putent. Hæc ille: cui iterum breuiter respondeo: Planè ad Sanctos in cælo regnantes propter varias opitulationes populus fidelis piè & laudabiliter confugit, & beneficia accepta Sanctorum pietati, sanctitati, intercessioni, & meritis accepta ferunt. Quod tota *verus Ecclesia summa cõsensione approbavit, docuit, exercuit. Nec huiusmodi fidelis populi religio verbis D. Petri hoc loco repugnat. Falsum quippe est, & nuda Caluini ac voluntaria assertio, nulla ratione, nullo argumento firmata, damnari generaliter à Petro qui in

*August.
de cura
pro mort.
ger. c. 16.
de ciuit.
Dei lib.
22. c. 9. &
10. Theo-
doretus
de curat.
grec af-
fec. lib. 8.
Basilii in
homil. de
40. mart.
Chrys. in
SS. Inuē-
tium &
maximū.
Ambros.
lib. 10.
epist. 85.
& serm.
ultimo.

C 2 miraculis

miraculis sic homines intuentur, ut eorum sanctitatem causam esse putent. Cur Petrus negauerit sua virrute aut pierate hoc miraculum effectum fuisse, iam ex alijs Petri verbis clarè & perspicuè ostendimus. Nempe ut fidem ante omnia commendaret, cuius commédatio tunc maximè erat necessaria, pietatis autem & sanctitatis opinionem in sensu & exultatione Iudæorum, qui pieratem absque fide somniabāt, & in sola obseruatione legali seu morali seu ceremoniali eam ponebant, à miraculi causa remoueret. Quare Petrus, ut pietati aut sanctitati suæ in sensu Iudæorum attribui noluit, sic fidei suæ in nomen Christi illud tribuendum esse disertis verbis docuit. Est autem etiam fides opus pieratis, de quo Christus dixit: *Hoc est opus Dei, ut credatis in eum.* Plura hac de re postea dicendi locus dabitur.

Ioan. 6.

19. *Pœnitēmini, & conuertimini, ut deleantur peccata vestra.*

Pœnitentia & fides salutis principia.

Contaminat hunc locum Calvinus; & eo foedè contaminato, Catholicæ Ecclesiæ doctrinam impurus arrodit, vitij & corruptionis arguit. Clarus sanè & perspicuus est verborum sensus. *Pœnitēmini*, id est, de illo immani scelere vestro, quo *authorem vitæ interfecistis*, dolete; ignorantiam illam vestram voluntariam & affectatam (nam ex Scripturis quas tenetis, & ex miraculis quæ Christum patrare vidistis, eam corri-

gere

gere poteratis & debebatis) quam tunc deponere debuistis, nūc saltem deponite: animi maleuolentiam erga Christum exuite; & conuertimini, id est, per fidem in Christum ad Deum redite, vt (mediante hac pœnitentia ac fide) deleantur peccata vestra. Sic ab hoc principio Paulina prædicatio cœpit, vt testificaretur Iudeis atque Gentilibus in Deum pœnitentiam, & fidem in Dominū nostrum Iesum Christum. Et, vt alibi idem Paulus scribit, inchoatio sermonis Christi erat, iacere fundamentum pœnitentiæ ab operibus mortuis, & fidei ad Deum. Sic Petrus ad pœnitentiam & fidem hortatur Iudæos: ad pœnitentiam de crucifixo Christo; ad fidem in Christum à mortuis resurgentem, mundiꝛue Redemptorem: vt hac duplici virtute mediante, remissionem peccatorum accipiant. Nunc vt totum locum contamine Caluinus, simulque Catholicæ Ecclesiæ doctrinam ore virulento arrodat, videamus. Quum ad pœnitentiam (inquit) hortatur Petrus, simul declarat paratam illis esse coram Deo peccatorum remissionem. Sanè quidem mediante prius ipsa pœnitentia ac fide, vt ordo verborum Petri docet. Sed vide Caluini versutiam. Nam (inquit) excitari ad pœnitentiam nemo potest nisi salute proposita. Verum sanè hoc est, de salute in spe proposita, quia spes veniæ pœnitentiæ & fidei adiungi debet. Sed nunc vide quomodo ille salutem proponi vult. Qui autem, inquit, de venia diffidit,

C 3

quasi

Act. 20.

vers. 21.

Hebr. 6.

quasi iam exitio deuotus aduersus Deum obstinate
ruere non dubitat. Verū quoque est hoc totum
de illo, qui ita diffidit de venia, vt omnem
eius spem abijciat. Sed longè alium sensum
in his verbis coquit Calvinus. Statim quip-
pe Catholicos taxat, quasi spem veniæ à
pœnitentia remouerent. *Hinc fit* (inquit) *vt*
Papista pœnitentiæ doctrinam tradere nequeant.
Quare, obsecro? *Multum quidem* (inquit) *de*
ea garrunt; sed quia evertunt gratiæ fiduciam, fieri
non potest, vt resipiscendi studium suis discipulis
persuadeã. Vocat Calvinus gratiæ fiduciam,
certitudinem illam indubitatam & de fide
remissionis gratiæ per Christum, quam
certitudinem & fiduciam ante omnem pœ-
nitentiam animo fixam esse oportere, &
absque illa præhabita pœnitentiam à nemi-
ne agi posse, pertinaciter docet: sicuti ex eius
verbis alio in loco ostendimus, hominisque
dementiam refutauimus. Hæc gratiæ fidu-
cia, est illa salus proposita, de qua antea di-
xit, *Excitari ad pœnitentiam nemo potest, nisi sa-*
lute proposita: id est, iuxta Calvinum, nisi gra-
tiæ fiducia firmaque ac certa salutis persua-
sione ante omnem pœnitentiā animo pro-
posita, concepta, firmiterque ac fixè consti-
tuta. Quia hoc non docent Catholici, sed
repudiant, & spem quidem veniæ firmam ac
validam, à fidei tamen certitudine distin-
ctam agnoscant, eamque pœnitentiæ con-
iunctam ante remissionem peccatorum ve-
luti me-

In Pröp.
Cath. par.
Quadra-
gel. in
Sabbato
hebd. 2.

Pœniten-
tiæ do-
ctrina à
Catholi-
cis rectè
tradita.

Iuti medium ad eam consequendam constituunt, hoc duplici nomine pœnitentiæ doctrinam à Catholicis tradi non posse calumniatur. Vnde & ita adhuc prosequitur: *Aliquid etiam balbutiunt de peccatorum remissione; sed quia suspensas & trepidas animas relinquunt, præterea varijs commentis conijciunt in labyrinthum, hac doctrinæ parte corrupta, alteram partem confundunt.* Hæc est tota Caluini hoc loco maledictiæ, & putida calumnia. Suspensas animas à nobis relinqui affirmat; quia spem docemus, non præsumptionem Calvinianam. Trepidans animas relinqui conqueritur non tam contra nos quàm contra Apostolum; cuius hæc sunt verba: *Cum timore & tremore salutem vestram operamini.* Fiducia Calviniana nec spem nec timorem admittit, sed fidei certitudinem (quæ sola illorum fides est) ponit, qualem diuina Scriptura nusquam docet. Quod de varijs commentis, quibus in labyrinthum homines conijciuntur, garrit, nihil quàm vana ac futilis & maledica calumnia est, ideo generaliter prolata, vt omnem in specie refutationem euaderet. Verissimè Calvinus, quia spem veniæ in certitudinem fidei conuertit, & ipsam remissionem peccatorum toti pœnitentiæ antevertit, tam totam hoc loco Petri sententiam quàm totam pœnitentiæ doctrinam impostor inuertit; nec solum vna parte corrupta alteram confundit, sed

Philip. 2.
12.

tota pœnitentiæ doctrina corrupta totam confundit. Quod alio loco disputatum hic reperendum non est.

21. *Quem oportet quidem calum suscipere vsque in tempora restitutionis omnium.*

Sacramentarij omnes contra Christi in venerabili Eucharistia præsentiam realem & corporalem, hoc loco certatim & creberrimè abusi sunt. In calo, inquit, vsque ad mundi consummationem Christus corporaliter habitat, ergo non est in terris verū eius & reale corpus. Huic putido paralogismo breuissimè responderetur: In forma quidem & specie naturali, & veluti loco ordinario, ad dexteram Dei in calis sedet Christus vsque ad diem extremi iudicij. Sed illa in calis sessio, gloria, potestas, neque sacramentali præsentia veri & naturalis corporis quicquam obest; neque impedit quominus etiam visibiliter in terris apparere potuerit. Sicut Saulo apparuit tum in via eunti Damascum, tum postea. Beza, ut huic argumento maiorem vim adderet, textum sibi corrumpendum iudicauit. Quare vertit hæc verba: *Quem oportet calo capi, id est, inquit, calo contineri. Quod autem passuum dicendi genus potius quàm altium usurpauerimus, factum est à nobis ut amphibolia omnis vitaretur. Nam opera pretium est in Ecclesia Dei extare perspicuum hoc testimonium aduersus istos qui pro eo quod fide ascenden-*

Christus
in calo &
in sacra-
mento.

Act. 9. &
26.
1. Cor. 15
Beza cor-
ruptela.

In editio-
ne anni
1565.

ascendendum est nobis in calos ut capiti nostro coniungamur, corpus Christi iterum e calo censent evocandum. Hæc Beza, & hanc manifestam eius corruptelam veluti ducem cecum, cæcus sequitur Gul. VVhitakerus contra decem rationes Campiani disputans. Anglis quippe Calvinistis Calvinianæ & Bezanæ corruptelæ oracula sunt. Cæterum Beza ipse propter hanc tam luculentam divinæ scripturæ corruptionem, qua (ut ipse fatetur) *verbum actuum vertit in passivum*, atque ita ex mansione libera facit necessariam, à Lutheranis ipsis egregiè flagellatus, in posteriori suarum annotationum editione scdum hunc errorem corrigit, & VVhitakeri aliorumq; stupiditatem, qui illi tam strenuè applaudere voluerunt, ipsemet vi veritatis adactus redarguit. Nam in editione anni 1588. per eundem Henricum Stephanum ita hunc locum vertit: *Quem oportet quidem cæli capiant.* Moxque in annotatione ita scribit: *Quam interpretatione ideo prætuli, quum antea verterim passivè, Quem oportet calo capi, eadem prorsus manente sententiâ, ut eorum clamores compescam qui mei ut hæretici peruersissimi damnandi occasionem ex eo arripuerunt, quod actiuam locutionem passivâ expresserim.* Hæc ibi. Bene se res habet: suam corruptelam frequenti refutatione coactus correxit. Quod autem ait eandem manere sententiâ, fallitur egregiè. Quis enim non videt quantum hæc duo differât:

C 5 Oportet

Oportet me Romæ habitare; & Oportet me in vrbe Roma tota vita cōcludi & contineri? Hoc enim posterius carceris modum notat, quem exire non liceat. Illud prius non nisi habitationem liberam designat; quæ non impedit quo minùs frequenter extra urbem Romam peregrinari liceat: habitatio quippe & mansio illa rectè dicitur quam ordinariè tenemus, & vbi fixam sedem ponimus, tametsi frequenter aliò migremus. Sic Christus cælum quidem inhabitat vsque ad extremum iudicij diem: sed hæc habitatio non impedit quo minùs se etiam in terris aliquādo visibilem præbeat, vbi id Maiestati suæ ex re videbitur. Quod vni Paulo ipsum bis fecisse nuper ostendimus.

Act. 9. &
26.
1. Cor. 15.

22. *Moyſes quidem dixit: Quoniam Prophetam ſuſcitabit vobis Dominus Deus veſter de fratribus veſtris tanquam me. Ipſum audietis iuxta omnia quæ loquutus fuerit vobis.*
23. *Erit autem: omnis anima quæ non audierit Prophetam illum, exterminabitur de plebe.*

Christus
Propheta
à Moſe
prædi-
ctus.

Totam hanc prophetiam Moſaicam de ſolo Chriſto intelligi oportere, & ad ſolum Chriſtum à Petro reſtringi, multa demonſtrant. Primùm, quòd hac prophetia commemorata, ſubiungit Petrus: *Et omnes Prophetæ à Samuel & deinceps qui locuti ſunt, annunciant*

nunciauerunt dies istos, id est, aduentū Mesiæ. Sicuti igitur Samuelem aliosque prophetas de Christo prophetasse affirmat, ita Moisaicam illam prophetiam de vno Christo intelligi, & ad hos dies aduenientis in mundum & prædicandi per totum mundum Mesiæ peculiariter pertinere, disertissime Petrus docet. Deinde hanc prophetiam soli Christo esse propriam, nec alijs Prophetis, qui post Moysen surrexerunt, communem, perspicuè ostendit non solum articulus ille singularis appositus, sed & pronomen demonstratiuum adiectum, ὅς ἐστιν ὁ μὲν ἀκούσας τῆς προφητῆς ἐκείνης: *Qui non audierit Prophetam illum.* De vno specialiter & singulari Moysen locutum fuisse, vt eius verba 70. verterunt, nemo Græcæ linguæ gnarus, nisi summa cum impudentia, negare poterit: tamen si Beza in sui Caluini gratiam (vt mox videbitur) nihil huiusmodi annotare hoc loco voluerit. Porro idem non obscure ostendit Moyses quando addit, *tanquam me*, id est, qui nouo populo dux & princeps sit, sicuti ego veteri populo fui. Vnde postea Petrus dixit, *Hic principem & saluatorem Deus suscitauit dextera sua*: & hoc ipsum innuens D. Ioannes dixit; *Lex per Moysen data, gratia & veritas per Iesum Christum facta est.* Sanè ideo non sumus sub lege, sed sub gratia (vt Paulus scripsit) quia non iam sub Moysè, sed sub Christo. Nam & Moyses vulgaris Propheta non fuit,

Beza proprietates sermonis Græci dissimulat quum pro veritate orthodoxa faciunt.

3.

Infra c. 5. Ioan. 1.

Rom. 6.

fuit, sed ita Propheta, ut simul dux, legislator, ac princeps populi esset. Illud ergo, *tanquam me*, non de quouis Propheta, sed de solo Christo (qui erat alter Moyses, sed excellentior) ad literam intelligi debet. Illustrius adhuc idem probatur, quando addit Moyses: *Ipsam audietis iuxta omnia quaecumque locutus fuerit vobis*. An non hæc ipsa vox Dei Patris est cælo de Christo fuit: *Ipsam audite?* So-

Matth. 17

lent hæretici contra Ecclesiam excipere, quod non in omnibus audienda sit, sed in ijs quæ loquitur iuxta legem, iuxta verbum scriptum; & ad hæc ipsa verba, *Iuxta omnia quaecumque locutus fuerit*, infert Calvinus: *Ergo Christus non in una tantum parte, sed totus suscipiendus est: & ut nunc persona, ita & doctrina*.

Hæc ille. Sic igitur contra Calvinum qui hanc prophetiam propriè ad Christum pertinere negat, sed ad quoslibet Prophetas extendi vult, arguere licet: Aut Ecclesiarum pastores, qui veterum Prophetarum locum tenent, per omnia quaecumque loquuntur audiendi sunt, & falsa est illa vulgaris exceptio, non aliter esse audiendos pastores quam si ex verbo loquantur; aut soli Christo hoc proprium erit, & de solo Christo Moyses hic loquitur. Sanè solus Christus in omnibus quaecumque loquitur audiendus erat, quia ille solus nec Legi nec Prophetis astrictus, novus & vnicus magister orbis venit.

Matth. 13

Vnus est enim magister, calvinus, dux & princeps no-

ceps noster Christus, qui annuntiabit nobis ^{Ioan. 4.}
omnia: quod illa Samaritana quum professa
esset, subiecit Christus: *Ego sum qui loquor te-*
cum. Accedit alia particula soli Christo emi- 5.
nenter propria: *Erit autem: omnis anima que*
non audierit Prophetam illum, exterminabitur de
plebe. Tamen enim (vt Calvinus hoc loco
scribit) hæc grauissima pœna aduersus rebelles Pro-
phetarum omnium sancitur, quia Deus quum verbo
suo nihil preciosius habeat, fieri non potest vt id pa-
tatur impune contemni; (vbi iterum prædica-
tionis Ecclesiasticæ autoritati plus solito
tribuit) tamen non solum Christi autori-
tas maxime, vt Calvinus addit, sed, si rectè
aduertimus, Christi autoritas propriè his
verbis designatur. Qui enim reliquos Pro-
phetas aut Ecclesiæ Pastores cōtemnit, ideo
exterminatur de populo, quia in illorū per-
sona ipsum Christum contempsit; iuxta il-
lud tum veteri populo, *Non te spreuerunt, sed* ^{1. Reg. 8.}
me; tum de nouo populo dictum, *Qui vos* ^{Luc. 10.}
spernit, me spernit. Vnde & Petrus Anania &
Sapphiræ infra dixit, *Non mentiti estis homini-* ^{Act. 4.}
bus, sed Deo. Et mirum est, Calvinum hoc
nunc hominibus & Prophetis tribuere,
quod in omnibus alijs scriptis suis soli
Christo aut verbo Christi tribuendum do-
cuit. *Quicquid, inquit, authoritatis ac dignitatis* ^{Instit. lib.}
Spiritus in scriptura siue Sacerdotibus siue Prophe- ^{4. cap. 2.}
tis, siue Apostolis, siue Apostolorum successoribus ^{num. 2.}
desert, id totum non propriè hominibus ipsis, sed
ministerium

ministerio cui præfetti sunt, datur, vel, ut expeditius loquamur, verbo: cuius ministerium illis est commissum. Est quidem hoc totum ab eo fraudulenter & impiè dictum, ut alibi explicauimus; sed huic præfenti eiusdem doctrinæ repugnās, qua pœnam inobedientiæ grauissimam contemptis Prophetis tribuit, ne propriè hic locus ad Christum spectare videatur. Proprium sanè Christo & filio

- Ioan. 3. Dei est, *ut omnis qui non credit in eum, pereat: quod alijs verbis Moyses dixit, Qui non audierit Prophetam illum, exterminabitur de plebe.* Verba igitur ipsius Moysis diligenter expensa, perspicuè docent de solo Christo hanc prophetiam intelligi oportere. Quod etiam hoc vnico argumento sufficienter probari oportuit, quia D. Petrus de Christo Moysen ista dixisse commemorat. Accedit ad D. Petrum etiam S. Stephani testimonium, qui in illa sua ad Iudæos oratione hæc etiam prophetiam veluti ad Christum propriè pertinentem allegauit. *Hic est, inquit, Moyses qui dixit filiis Israel: Prophetam suscitabit vobis Deus de fratribus vestris tanquam me: ipsum audietis.* Docet planè D. Stephanus, sensum tunc omniū piorum fuisse, ad vnum Christum hæc verba Moysis singulariter pertinere. Accessit postea omnium Patrum & veterum interpretum consensus, qui hæc Moysis verba ad Christi personam propriè & iuxta literam referenda esse affirmant.

Sanè

Sanè contra Faustum Manichæum, qui, vt nunc Calvinus, hanc prophetiam de Christo propriè non esse intelligendam acerrimè contendit, D. Augustinus de solo Christo intelligendam esse accuratissimè defendit.

Lib. 16.
cap. 15. &
segg. cō-
tra Fau-
stum.

Atqui nihil horum omnium reueritus Calvinus, audet pertinacissimè negare, tum hoc in loco, tum alibi, de Christo redemptore Moysen in his verbis specialiter ac propriè prælocutum fuisse. Et sicuti omnia alia vaticinia de Christi Aduentu, Natiuitate, Prædicatione, Passione, Resurrectione, & in celos Ascensione, in Lege, Psalmis, ac Prophetis, etiam illa quæ Apostoli & Euangelistæ ad Christum perspicuè accommodarunt, ter impius Calvinus in fauorem Iudæorum prorsus elusit, & in alienum sensum deflexa ac detorta ab ipsis Euangelistis & Apostolis fuisse procacissimè scripsit (quod libello distincto ex ipsius Caluini verbis in medium productis, diligenter demonstrauit Ægidius Hunnius, VVittembergæ Theologus) sic & hoc vaticinium Christianis eripere contendit. In comment. suis ad ipsum Deuteronomium sic scribit: *Colligimus in nomine Prophetæ esse Enallagen numeri. Nam quod nonnulli ad Iosiam, alij ad Hieremiam restringunt, prorsus insulsum est, quando hic de continuo regenda Ecclesiæ tenore differit Moyses, non autem recizat quid factururus sit Deus ad breue tempus. Nihilò rector est eorum sententia, qui præcisè de solo Christo*

Caluini
Iudaif-
mus.

In libello
cui titu-
lus, Calu-
nus Iu-
dæizans.

Christo accipiunt. Nam illud quod dixi, Dei consilium tenere conuenit, non relinquere Iudeis excusationem si ad pythones vel magos declinent, quia Deus eos numquam destituet Prophetis & Doctoribus. Quod si ad solum Christum eos allegasset, in promptu erat exceptio, durum esse per duo annorum millia carere Prophetis & reuelationibus.

Hæc ibi Calvinus. Homo non minùs infusus quàm impius infusis & putidis argumentis rem testatissimam eludere se posse præsumit. Enallagen numeri, quam fingit, prorsus evertit pronomen illud *δεξιλον*, τοῦ προφητῆς ἐκείνου; & demonstratio articulo adiuncta, ut iam dictum est. Sanè de vno singulari Propheta locutum fuisse Moysen, præter omnia superiùs allegata, illa vox Philippi ad Nahanælem perspicuè ostendit: Quém, inquit, scripsit Moyses in Lege & Propheta inuenimus filium Ioseph à Nazareth. At in tota lege de vtro Propheta, nisi hoc loco, Moyses non scripsit. De continuo regendæ Ecclesiæ tenore loqui Moysen prorsus agnoscimus, sed sub alio statu, & qui Moisaico sacerdotio ac legi succedere debuit, ut iam ostensum est. Quod Moyses post pythones & augures non audiendos, subiungit hanc prophetiam de venturo Propheta, non est contra illos augures gentilitios remedium, sed est, Scripturæ more, ad nouam promissionem & prophetiam transitio. Solet enim Scriptura præceptis subijcere promissiones,

Caluini
coniectu-
ra & ra-
tiuncula
soluitur.

Ioan. I.

missiones, vel commonefactiones, atque adeo derepente ab vna re in aliam transire. Quare Moyses hoc loco, post multa præcepta, subiungit de venturo Messia Propheta magno, vt ad eius aduentum eorum animos suspensos teneat; non quod toto interea tempore Prophetis carituri erant, sed quod ad hunc potissimum & perpetuo respicere eumque expectare debeant. Porro vt de quo Propheta loquatur melius aduertant, reuocat illis in memoriam, quid eo tempore dixerint, quo terribiles Dei voces in monte audiuerant: *Vt, inquit, petisti à Domino Deo tuo in Horeb quando concio congregata est, atque dixisti, Vltra non audiam vocem Domini Dei mei, & ignem hunc maximum non videbo, ne moriar. Et ait Dominus mihi: Bene omnia sunt locuti. Prophetam suscitabo ei de medio fratrum suorum similem tui, & ponā verba mea in ore eius, loqueturque ad eos omnia quæ præcepero illi. Quibus sane verbis Christum Hebræis esse promissum, Paulus ad Hebræos scribens, hoc ipsum illis in memoriam reuocans, satis luculenter docet. Non, inquit, accessistis ad* Deut. 18.
Exod. 22.

tractabilem montem, & inaccessibilem ignem, & turbinem, & caliginem, & procellam, & tubæ sonum, & vocem verborum; quam qui audierunt, excusauerunt se, ne eis fieret verbum, &c. sed accessistis ad Sion montem & ciuitatem Dei viuentis, & ad testamenti noui mediatorem Iesum, & sanguinis asperisionem melius loquentem quam Hebr. 12.

D Abel.

Abel. Videte ne recussetis loquentem. Manifeste hoc loco Apostolus illud completum ostendit quod Moyses Hebrais pollicitus fuerat, quum de Propheta vêturo loqueretur. Vana igitur & futilia sunt quę aduersus tam claram lucem ad illū Deuteronomij locum garrijt Calvinus.

Adhac autem Petri verba nihilo rectius cauillatur. *Scimus, inquit, quosdam multum laborare, vt ad Christum hanc Moysis prophetiam restringant. Arripiunt verbum istud, quod Moyses Prophetam similem sibi fore testatur, quum tamen scriptum sit, nullum talem resurrexisse.* Deuter.

Caluini
versutia,
in fingendo argu-
menta
futilia.

34. 10. Fingit sibi debile argumentum, vt, vbi illud facile peremerit, omnibus argumentis satisfecisse videatur. Atqui validiora afferri posse aut ignorauit, & temere refutat cuius argumenta nescit; aut dissimulauit, & egregium impostorem egit. Quicquid ergo huic argumento respōderit, suscipere deque habemus. Aliud proponit non minus infirmum ac debile. *Arripiunt (inquit) aliud, Quod Mose sit excellentior Propheta, cui ille testimonium reddit.* Argumentum hoc sanè infirmum est, quia testimonium reddere æqualis de æquali potest, sicuti patet de Spiritu S. & Christo: ipsoque Deo Patre & Filio eius: qui in Euangelio mutuum de seipsis testimonium perhibent. Aliter quidem Calvinus hoc soluit; sed perinde est quomodocumque soluatur; quando nec hoc nec

hoc nec prius argumentum ullam probandi vim habeant. Validiora sunt quæ attulimus, quæ attingere Calvinus noluit. Et tamen quasi debellatum esset, concludit: *Non est ergo cur nos Iudæis ridendos propinemus, violenter torquentes Moysi verba, quasi solum Christum hic designet.* At verò quis magis Christianam religionem Iudæis ridendam & explodendam propinat, quàm ipse Calvinus, eiusque sectatores, qui prophetias vereres à tota Christiana Ecclesia de Christo hætenus intellectas non minùs ad quemlibet Prophetam quàm ad Christum pertinere docent? Quæ in re & Christianam religionem bis infamant, & Iudæis bis gratificantur. Semel, in totius hætenus Ecclesiæ Christianæ tam turpi errore: iterum, propheticas de Christo prædicationes Christianis hominibus eripiendo, & sensu Iudaico exponendo. Hæc est Calvinus hoc loco duplex impietas, quam idcirco paulò latiùs tractare volui.

Christia-
nos Iu-
dæis ri-
dendos
Calvinus
propinat.

Dixerit fortè quispiam: Quid igitur ad Petri auctoritatem (quæ sola pro solida ratione nobis esse debet) hæc Mosaicam prophetiam Christo applicantis respondet hoc loco Calvinus? Hoc vnum respondet, *rectè hoc à Petro factum esse, eo quòd hoc elogium sic ad alios pertinere vidit, ut tamen præcipuè Christum commendat.* Atqui nec hoc ad Iudæos reuincendos, atque ad Christum adducendos, multum valeret, quando de excellentia

D 2 Christi

Petrus
prophe-
tias Chri-
sto pro-
prias ad-
uersus
Iudæos
protulit.
Cap. 2.

Cap. 4.

Christi supra reliquos Prophetas adhuc controuersia maneret; nec aliter à Petro hanc prophetiam in medium allatam fuisse, quam ut ad eum solum ac propriè pertineret, iam in precedentibus ostendimus. Quo in loco iterum notandum est, Petrum in primis istis suis ad Iudæos concionibus non alias prophetias veteres in medium produxisse, quam quæ propriè ad vnum & solum Christum pertinebant. Sic in prima concione illud Christo proprium protulit: *Non derelinques animam meam in inferno, nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem.* Et iterum illud: *Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.* In tertia concione protulit illud de solo item Christo intelligendum: *Hic est qui reprobatus est à vobis edificantibus, qui factus est in caput anguli.* Non aliter in hac secunda concione Mosàicam hanc prophetiam induxit, quam ad solum Christum & Messiam pertinere, ab ipsis doctis & piis Iudæis non dubitari bene sciebat. Manet ergo Caluini temeritas atque impietas prorsus inexcusabilis.

CAP.